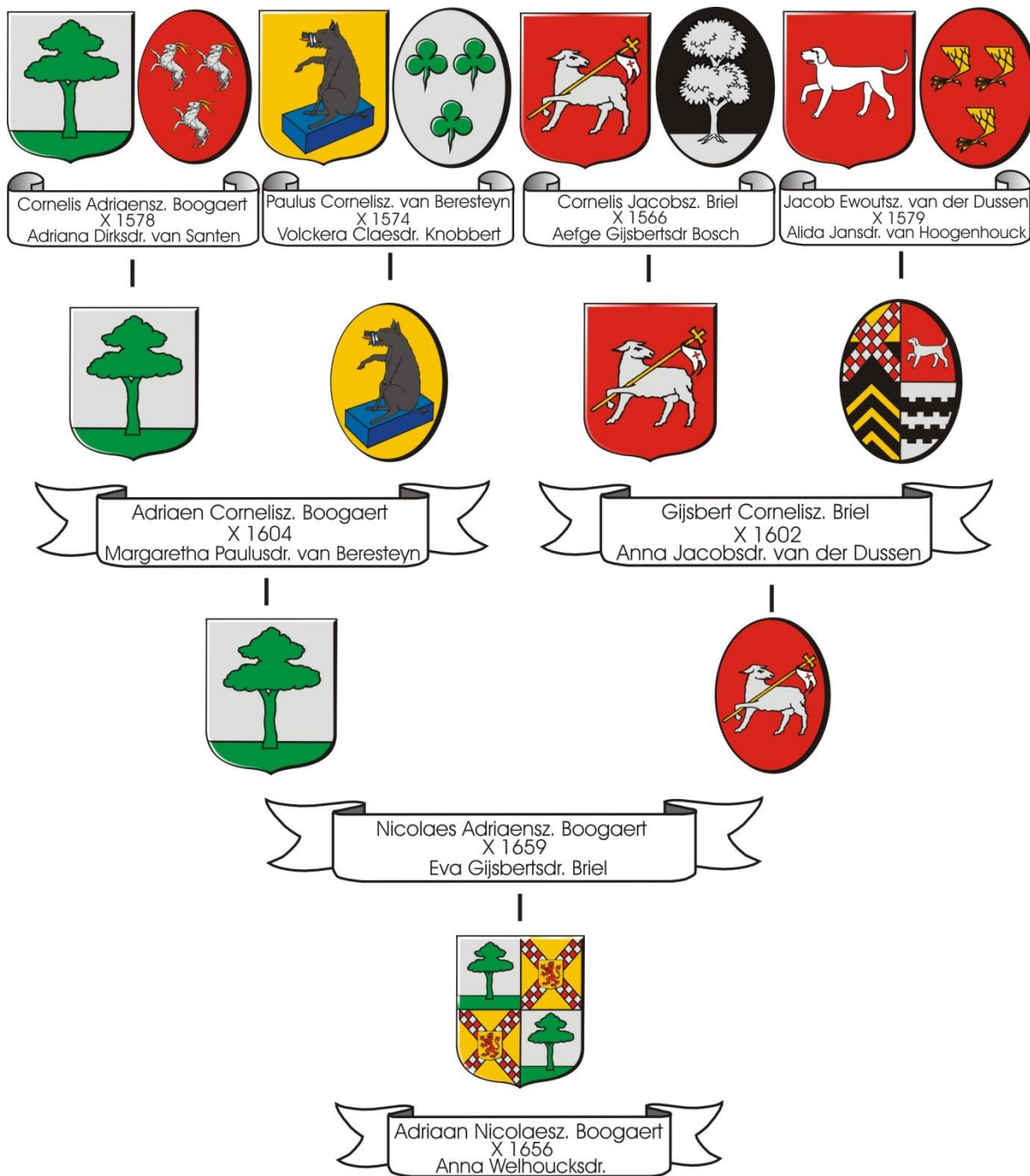

De 14 kwartieren van Mr. Adriaen Nicolaesz. Boogaert

H.K. Nagtegaal
met medewerking van
H.M. Morien

Door het opzetten van een heraldische kwartierstaat krijgt men inzicht in de ontstaansgeschiedenis van een wapen. Deze heraldische kwartierstaat is er één uit de *“Kwartierstaten van Delftse Vroedschappen”*, van Willem van der Lely, burgemeester van Delft (1698-1772). Begin 20ste eeuw zijn de teksten van dit wapenboek zonder wapens in fragmenten door L.G.N. Bouricius in *De Nederlandsche Leeuw* gepubliceerd.¹

De oorspronkelijke wapens waren gearceerd, de gegevens zijn nu verder uitgewerkt, waar nodig gecorrigeerd en van bronnen voorzien. De wapens in het heraldisch schema zijn exact overgenomen uit *“Kwartierstaten van Delftse Vroedschappen”*.

Door de wapens uit verschillende wapencollecties met elkaar te vergelijken krijgt men een aardig overzicht over de ontstaansgeschiedenis van die wapens en hoe de wapenvoerders daarmee omgingen. Een aantal wapens zijn dan ook van commentaar voorzien. Bij de meeste geslachten vererfden het volle wapen van vader op zoon. Soms werd er gevierendeeld en dan werden in de kwartieren I en IV het wapen van vaderskant en in de kwartieren II en III het wapen van moederskant geplaatst. Bij uitzondering plaatste men wel eens bij een gevierendeeld wapen in de kwartieren II en III het wapen van een groot- of zelfs de overgrootvader van moederskant. Als er een erfenis uit die richting is gekomen is dat denkbaar. Verwerpelijk is als men gaat vierendelen en in de kwartieren II en III een fantasie of het wapen van een heerlijkheid gaat plaatsen zoals Mr. Adriaen Nicolaesz. Boogaert, heer van Belois, heeft gedaan. Het bezit van een heerlijkheid wordt weergegeven met een hartschild en niet in de kwartieren.

Onderzoek naar het wapen van die heerlijkheid Bloois (Bloijs, Beloys, Belois), bracht buiten de verschillende schrijfwijze nog iets aan het licht. Er blijken drie heerlijkheden Belois te hebben bestaan, één gelegen op Schouwen-Duiveland in de provincie Zeeland, gelegen tussen Brouwershaven en Zonnemaire, de tweede is gelegen bij Schoonhoven en de derde bij Beverwijk. De wapens van Beloys in Zeeland en Schoonhoven zijn bijna identieke wapens waarvan alleen het goud met zilver is verwisseld. Het blijken alle drie bezittingen van de heren van Bloois te zijn geweest.

De wapenbeschrijving van het Zeeuwse Bloijs: in zilver een geschaakt schuinkruis van rood en zilver, en in een zilveren hartschild met rode leeuw.

De Hoge Raad van Adel heeft het wapen van de Bloijs, Schouwen-Duiveland, bevestigd bij besluit van 31 juli 1817. De bevestiging vond kennelijk plaats nadat de gemeente al was opgeheven en samengevoegd met de gemeente Bommenede.²

De wapenbeschrijving van Blois bij Schoonhoven: in goud een geschaakt schuinkruis van rood en zilver, en in een goud hartschild met rode leeuw.

Dit wapen wordt vermeld in *Tekeningen van wapens van heerlijkheden van Holland met hun heren, vrouwen, baljuwen, schouten en secretarissen, 1735-1737*.³

De Hoge Raad van Adel kon geen ouder wapen vinden waardoor het wapen van Adriaen Nicolaesz. van Boogaerd feitelijk het oudste heerlijkheidswapen van Beloys is. Een onderbouwde verklaring over het ontstaan van dit wapen is niet gevonden. Tot op heden blijft de vraag van welk Beloys was Adriaen Nicolaesz. Boogaert "Heer". Men zegt van Beloys in Zeeland maar het wapen van van Beloys bij Schoonhoven komt meer overeen met zijn wapen. Misschien was hij heer van allebei. Gezien het creatieve wapen ontwerp van Adriaen zelf, zou hij ook best de ontwerper van het heerlijkheidswapen kunnen zijn.

De boom in de wapens bij de familie Boogaert komen in drie verschillende vormen voor. De standaard boom, de dubbele gekruinde- en de drievoudig gekruinde boom. In bijna alle wapens staat de boom op grond (gepland), echter in het wapenboek van het hoogheemraadschap van Delfland is de boom uitgerukt. Het heeft er de schijn van dat deze familie Boogaert, er zijn vier regenten geslachten Bo(o)g(a)ert in Delft geweest, zich niet zo strak aan de kenmerkende heraldische regels hield.

Wapen: gevierendeeld: I en IV in zilver een drievoudig gekruinde uitgerukte groene boom; II en III in goud een geschaakt schuinkruis van rood en zilver, en in een goud hartschild een rode leeuw.

Helmteken: een uitkomende gouden leeuw.
Helm: aanzierend met fleuronkroon.
Dekklenden: groen, gevoerd van zilver.
Schildhouders: twee half afgewende faunen van natuurlijke kleur, de helm vast houdend, de buitenste armen steunend op een knots van natuurlijke kleur.
Plaatsing: het geheel geplaatst op een gouden arabesk.
Bron: Wapenboek van het hoogheemraadschap van Delfland.⁴

Bij de oudere wapens van Van Beresteyn treft men alleen een muilband over de snuit van de beer, soms in andere wapenboeken met een keten verbonden aan de steen zoals bij de jongere generaties wel het geval is.

Het Delftse brouwers geslacht Bruijn pretendeerde eind 16de eeuw van het adellijke geslacht Van der Dussen af te stammen en ging vanaf ca. 1590 zich eerst Bruijn van der Dussen, daarna alleen Van der Dussen noemen. De familie ging in fase *en bloc* in het eerste kwartier het adellijke wapen Van der Dussen plaatsen en hun eigen wapen, de brak verplaatste men naar het tweede kwartier, voordoende alsof de brak van een aangehuwde kant was. In het derde kwartier werd het wapen Drapenier en in het vierde kwartier Van Kijfhouck geplaatst. In de kwartieren van Hugo Jacob Bruijns (van der Dussen), burgemeester van Delft, die de aanzet tot de naamsverandering heeft gegeven, komen de kwartieren Van der Dussen, Drapenier en Van Kijfhouck niet voor. De volgende stap, die in dit overzicht niet is te zien is dat het geslacht Van der Dussen het volle wapen van het adellijke geslacht ging voeren. Wat Van der Dussen heeft gedaan is geen regel maar een uitzondering.

I

- 1. Mr. Adriaan Nicolaesz. Boogaert**, heer van Beloys, geb. Delft 3 november 1634, ged. 10 november 1634 (get. Cornelis van Beresteyn en Margaretha van Beresteyn), ingeschreven als student in de rechten te Leiden 1651⁵, veertigraad 1664-1672 (ontslagen), 1679-1708, schepen 1665-1668, adjunct ten dagvaart 1669, weesmeester 1670 en 1671, burgemeester 1680-1683, 1688, 1689, 1692, 1693, 1696, 1697, 1700, 1701, 1704, 1705 van Delft, bewindhebber V.O.C. van de kamer Delft 1656-1699, afgevaardigde wegens Delft in de Staten van Holland en West-Friesland 1672, doch hetzelfde jaar vervangen, herbenoemd 1684, gecommiteerde Raad van Holland in het Zuiderkwartier van 1 mei 1672 t/m 26 september 1672 (afgezet), herbenoemd 1684-1687, hoogheemraad van Delfland 1681-1699, baljuw en dijkgraaf van Delfland 1699-1708, kocht de heerlijkheden Belois (Belloys, Bloois) en de helft van Naters 1670, beleend met de helft van 6 morgen land na splitsing te Maasland in 1660 na overlijden van zijn broer Gijsbrecht Boogaert⁶, beleend in 1683 na overlijden van Jan van der Dussen met de smaltiende, genaamd "op den Hem" te Overschie in Oudsiers ambacht van Kralingen⁷, overl. Delft 28 januari 1708, begr. Delft 3 februari 1708 met 18 dragers en een wapendrager. Hij huwde Delft (ondertr. ald. 7 oktober 1656) 25 oktober 1656 met Anna Welhoucksdr. (Briel van Welhouk), geb. Delft 6 juli 1639, ged. Delft 13 juli 1639, overl. Delft 21 augustus 1688, begr. Delft 26 augustus 1688 met 16 lijkdraggers, 20 flambouwdraggers en een wapendrager, dochter van Gerrit (Gerard, Geraldo) Welhouck, burgemeester, en Petronella Spierings.^{8, 9, 10, 11, 12}

II

2. **Mr. Nicolaes Adriaensz. Boogaert (Bogaert)**, geb. Delft 7 juni 1605, ingeschreven als student te Leiden 27 september 1623¹³, jm. wonende aan de Turfmarkt 1631, veertigraad te Delft 1634, schepen 1636, 1637, weesmeester 1639, 1640, 1644, 1645, ontvanger der gemene landsmiddelen en adjunct ten Dagvaart 1641-1643, 1648-1650, commissaris van huwelijkszaken 1644, burgemeester 1651-1654 van Delft, kerkmeester 1653, wonend aan de Turfmarkt 1631, beleend met 1½ vierendeel en 2½ morgen land in Maasland 1640 na overlijden van zijn moeder Margaretha van Beresteyn¹⁴, overl. Delft 20 januari 1654, begr. Delft (O.K.) 26 januari 1654. Hij huwde Delft (ondertr. ald. 18 oktober 1631) 2 november 1631:^{15, 16, 17}
3. **Eva (Aafje) Gijsbertsdr. Briel(s)**, geb. Delft 10 oktober 1604, jd. wonende aan het Oude Delft 1631, 1659, beleend met 3 morgen en 335 roeden tijnshaar land bij de Haagse of Wateringse poort van Delft in 1654 voor Gijsbert Bogaard haar zoon, na overlijden van diens vader Nikolaas¹⁸, overl. Delft 26 februari 1659, begr. ald. (O.K.) 4 maart 1659.

III

4. **Mr. Adriaen (Arent) Cornelisz. Boogaert (Bogaert)**, geb. Delft 9 maart 1580, ingeschreven als student te Leiden 5 juni 1597¹⁹, na zijn promotie vestigde hij zich als advocaat te Delft, heeft geen publieke betrekkingen bekleed, wonend aan het Oude Delft 1604, aan de Burgwal 1619, overl. Delft 5 augustus 1619, begr. Delft (O.K.) 8 augustus 1619. Hij huwde Delft (ondertr. ald. 5 september) 7 september 1604:
5. **Margaretha Paulusdr. van Beresteyn**, geb. Delft 13 april 1583, wonend aan het Oude Delft 1604, moeder van het Oude- en Nieuwe Gasthuis 1625, moeder van het nieuwe weeshuis te Delft, maakt testament 3 februari 1639, haar huis waar ze inwoont kan haar dochter Adriana voor 6.200,- gulden overnemen. Er is ook een gouden huwelijkspenning in de boedel, beleend met 1½ vierendeel en 2½ morgen land in Maasland na het overlijden van haar vader Pouwels van Berensteijn²⁰, overl. Delft 29 oktober 1639, begr. Delft (O.K.) 3 november 1639.^{21, 22}
6. **Gijsbert (Gijsbrecht) Cornelisz. (Briel, Brijele)**, geb. 9 mei 1578, jm. afkomstig uit Brielle, wonend aldaar 1602, overl. 13 december 1607, begr. Delft 16 december 1607. Hij huwde Delft (ondertr. Den Brielle 6 oktober 1602) 20 oktober 1602:^{23, 24}
7. **Anna Jacobsdr., van der Dussen**, geb. 5 november 1578, jd. wonend aan de Koornmarkt 1602, aan het Oude Delft 1615, overl. 24 augustus 1615, begr. Delft 27 augustus 1615.

IV

8. **Cornelis Adriaensz. Boogaert**, charitaatmeester 1597-1617, bewindhebber V.O.C. kamer Delft, 1602, wonende aan het Oude Delft 1597, 1598, 1605, 1626, begr. Delft 23 november 1626, zoon van Adriaen Boogaert, ritmeester, en Catharina van der Nisse. Hij huwde 2^e Delft (ondertr. ald. 25 januari 1598) 27 januari 1598 met Maria Basius van Harnckcarspel, jd. wonende aan de Choorstraat te Delft 1598, begr. Delft (O.K.) 6 juni 1605; huwde 3^e (ondertr. Delft 17 september 1606, attestatie van Zierikzee) met Susanna Willemsdr. Pous, wed. wonende te Zierikzee 1606, overl. 1626; huwde 1^e Delft 1578:²⁵
9. **Adriana Dirksdr. van Santen**, geb. Delft, begr. Delft (O.K.) 13 januari 1597, dochter van Dirk Jansz. van Santen, veertigraad van Delft, en Annetgen Hendriksdr. Duijst.
10. **Paulus (Pouwels) Cornelisz. van Beresteyn**, geb. Haarlem 8 mei 1548, nam te paard deel aan de mislukte poging om Haarlem te ontzetten in 1573, kocht in 1577 een huis met pakhuis aan de Burgwal "de Rode Meebael", kocht in 1593 het huis "Dansick" aan het Oude Delft voor 6.900,- gulden dat Paulus de "Gulden Meebael" ging noemen (thans nr. 139), brouwer en koopman in meekrap, wijn en specerijen te Delft, poorter van Delft

1580, nam voor 12.000,- gulden deel bij de oprichting van de VOC, hopman van het vierde rot haakbuschutters 1590-1592, vroedschap 1596-1618, schepen 1597-1601, burgemeester van Delft 1601-1604, 1606-1608, gedeputeerde ter Staten van Holland 1602, 1606-1608, weesmeester 1609, 1610, thesaurier 1615, sterfelijk leenman Heer van Overschie 1602, thesaurier 1615, overl. Delft 23 november 1625, begr. Delft (N.K.) 26 november 1625, zoon van Cornelis Gijsbertsz. van Beresteyn en Catharina Paulusdr. van Outscho(o)ten (Oudtschooten). Hij huwde Delft 29 januari 1574:^{26, 27, 28, 29, 30}

- 11. Volckera (Volkje) Claesdr. Knobbert**, geb. Delft 23 augustus 1554, overl. Delft 27 april 1634, begr. Delft (N.K.) 1 mei 1634, dochter van Claes Adriaansz. Knobbert, brouwer, en Maria Dirksdr. Duyst.
- 12. Cornelis Jacobsz. den Bern gesegd Briel**, geb. februari 1531, schepen 1552, burgemeester 1558, 1560, 1562, 1564, 1566, 1570, 1574, 1576, thesaurier 1577-1604 te Brielle, overl. Brielle 12 maart 1607, begr. ald. 16 maart 1607, zoon van Jacob den Bern, gezegt Briel, baljuw van Goeree, en Lijsbeth Huijgensdr. Hij huwde 1^e 26 juli 1552 met Aeltje Cornelisdr. van der Burch, overl. 2 augustus 1564; huwde 2^e 12 juni 1566:^{31, 32, 33}
- 13. Aefge (Aaltje) Gijsbertsdr. Bosch**, geb. 10 november 1546, overl. 10 november 1596, dochter van Gijsbert Cornelisz. Bosch en Geertruid Jacobsdr. van Garve.
- 14. Jacob Euwout Bruijnsz. (van der Dussen)**, geb. Delft 11 september 1530, brouwer, veertigraad 1576-1599, regent van het Oude Gasthuis 1576, schepen 1577-1581, weesmeester 1582, 1585, 1587, 1596, 1598 en burgemeester 1589, 1591, 1592, 1599 van Delft, gedeputeerde van de Staten van Holland en West-Friesland 1591-1599, overl. Delft 8 april 1599, zoon van Ewout Jacob Bruinsz. en Mayken (Maria) Lievendr. de Huybert. Hij huwde 2^e Delft 28 augustus 1583 met Claesgen Claesdr. Knobbert, geb. Delft 19 mei 1566, testeerde Delft 24 februari 1602 bij notaris Jacob Dasseigny, benoemde haar zoon Dirck Jacobs tot enige erfgenaam en geeft legaten aan de kinderen gewonnen uit Jacob Euwouts eerste huwelijk, overl. Delft 30 maart 1602, dochter van Claes Adriaen Knobbert en Maria Duyst. Hij huwde 1^e Delft 15 januari 1570:^{34, 35, 36, 37, 38, 39}
- 15. Alida Jansdr. van Hoogenhouck**, geb. Delft 1 september 1550, overl. Delft 16 juli 1581, dochter van Jan Jacobsz. van Hoogenhouck, veertigraad van Delft, en Anna Jansdr. van der Mije.

Afkortingen:

GAD = Gemeentearchief Delft

HRvA = Hoge Raad van Adel

Bronnen en literatuur:

¹ GAD, archief nummer 176, Collectie W. van der Lely, inv. nr. 25, Kwartierstaten van Delftse Vroedschappen (18de eeuw), blz. 186. Later is dit handschrift in fragmenten door L.G.N. Bouricius geplaatst in De Nederlandsche Leeuw (1914 e.v.)

² Het wapendiploma is niet gelicht en berust nog in het archief van de Hoge Raad van Adel (Archief HRvA, inv.nr. 619, Niet gelichte akten van verleende of bevestigde wapens van publiekrechtelijke lichamen, 1816-1823, wapendiploma van de gemeente Bloijs, 1817). De afbeelding met beschrijving die aan de wapenbevestiging ten grondslag lag, berust eveneens in het archief van de Hoge Raad van Adel (Archief HRvA, inv.nr. 605, Brieven van publiekrechtelijke lichamen, houdende verzoek om bevestiging of verlening van een wapen, nr. 10. Het wapen is ook opgenomen in het wapenregister met overheidsheraldiek (Archief HRvA, inv.nr. 614, Register van bij besluit bevestigde of verleende wapens van publiekrechtelijke lichamen, 1816- heden, Zeeland, fol. 41.

- 3 HRvA, coll. jonkheer Gerard Jacob Theodoor Beelaerts van Blokland (1843-1897), inv.nr. 1, fol. 343, het
wapen van de heerlijkheid Blois bij Schoonhoven.
- 4 Hoogheemraadschap van Delfland, Wapenboek van het Hoogheemraadschap van Delfland; H.K.
Nagtegaal, Wapenboek van het hoogheemraadschap van Delfland, Wapens en biografieën van de
baljuws, dijkgraven en hoogheemraden van Delfland (1282-1780) [Delft, 2010], blz. 20, 21.
- 5 Album Studiosorum Academiae Lugduno-Batavae 1575-1875, blz. 412.
- 6 J.H. Brakke en C. Hoek, *Repertorium op de lenen van Hodenpijl*: in: *Ons Voorgeslacht*, jrg. 20 (1965), blz.
224.
- 7 C. Hoek, *De leenkamers van de heren van Wassenaar*; in: *Ons Voorgeslacht*, jrg. 33 (1978), blz. 188.
- 8 R. Boitet, *Beschrijving der Stadt Delft (1729)*, Naamlyst van de Heeren Schouten, Burgermeesteren,
Schepen, Thesauries, Wees- en Havenmeesters der Stad Delft. Deze bron geldt ook voor de andere
personen in dit artikel.
- 9 Nieuw Nederlandsch Biografisch Woordenboek, deel I, blz. 404.
- 10 W. van der Lely, *Kwartierstaten van Delftse Vroedschappen*; in: *De Nederlansche Leeuw* (1914), kol. 322,
en (1915) kol. 153.
- 11 H.K. Nagtegaal. Wapenboek van het Hoogheemraadschap van Delfland; Wapens en biografieën van de
baljuws, dijkgraven en hoogheemraden (1282-1780) (Rotterdam 2010) blz. 20.
- 12 GAD, C.F. Gijsberti Hodenpijl, *Opgave der geslachtswapens die zich vóór 1795 bevonden in de Oude en in
de Nieuwe Kerk te Delft*, blz. 11, 15.
- 13 Album Studiosorum Academiae Lugduno-Batavae (1575-1875), blz. 171.
- 14 C. Hoek en J.C. de Kort, *Aanvullingen op gepubliceerde repertoria van leenkamers, die binnen het
graafschap Holland hebben gefunctioneerd*; in *Ons Voorgeslacht*, jrg. 44 (1989), blz. 405. Met een
verwijzing naar *De Nederlandsche Leeuw* 1914, kol. 323 en 324.
- 15 W. van der Lely, *Kwartierstaten van Delftse Vroedschappen*; in: *De Nederlansche Leeuw* (1914), kol. 324.
Nieuw Nederlandsch biografisch woordenboek, (Deel 1), 405.
- 16 Schematisch overzicht geslacht Boogaert; in: *De Navorscher*, jrg. 58 (1909), blz. 486.
- 17 J.C. Kort, *De leenkamers van de heren Van Egmond*; in: *Ons Voorgeslacht*, jrg. 38 (1983), blz. 529.
- 18 Album Studiosorum Academiae Lugduno-Batavae (1575-1875), blz. 49.
- 19 C. Hoek en J.c. de Kort, *Aanvullingen op gepubliceerde repertoria van leenkamers, die binnen het
graafschap Holland hebben gefunctioneerd*; in *Ons Voorgeslacht*, jrg. 44 (1989), blz. 405. Met een
verwijzing naar *De Nederlandsche Leeuw* 1914, kol. 323 en 324.
- 20 E.A. van Beresteyn en W.F.del Campo Hartman, *Genealogie van get geslacht Beresteyn ('s-Gravenhage,
1954)*, blz. 159, 160.
- 21 E.B.F.F. Wittert van Hoogland, Van Beresteyn; in: *Genealogische en Heraldische Bladen*, jrg. 10 (1915), blz.
265.
- 22 H.H. Röel, *Het geslacht Briel (Briell gez. Welhouck)*; in: *De Nederlandsche Leeuw* (1903), kol. 232.
Geslacht Briel; in: *De Navorscher*, jrg. 18 (1868), blz. 334.
- 23 Het geslacht Van Santen; in: *Algemeen Nederlandsch Familieblad* (1883) nr. 67, blz. 2.
- 24 *Van Beresteyn*; in: *Nederland's Adelsboek* (1988), blz. 436.
- 25 W. van der Lely, *Kwartierstaten van Delftse Vroedschappen*; in: *De Nederlandsche Leeuw* (1914), kol. 292.
- 26 E.A. van Beresteyn en W.F.del Campo Hartman, *Genealogie van get geslacht Beresteyn ('s-Gravenhage,
1954)*, blz. 105-118.
- 27 H.H. Röell, *De afstammelingen van Paulus Cornelisz. van Beresteijn en Volkje Claasdr. Knobbert*; in: *De
Wapenheraut*, jrg. 8 (1904), blz. 353, 449, 497.
- 28 H.H. Roëll, *Geboorte- en trouwboeck van Cornelis Gijsbregtsz. van Beresteyn en derselver descendenten*;
in: *De Navorscher*, jrg. 53 (1903), blz. 111 e.v. (vele vermeldingen).
- 29 H.H. Röel, *Het geslacht Briel (Briell gez. Welhouck)*; in: *De Nederlandsche Leeuw* (1903), kol. 231.
- 30 H. de Jager, *De Brielsche Vroedschap in de jaren 1618-1794*; in: *Algemeen Nederlandsch Familieblad*, jrg.
16 (1903), blz. 3.
- 31 W. van der Lely, *Kwartierstaten van Delftse Vroedschappen*; in: *De Nederlandsche Leeuw*, jrg. 32 (1914),
kol. 293.
- 32 Van der Dussen; in: *Nederland's Adelsboek* (1992), blz. 111.
- 33 H.K. Nagtegaal. *Het Delftse geslacht Van der Dussen*; in: *Ons Voorgeslacht* (2005), blz. 310.
- 34 GAD, ona Delft, inv. 1536, akte 233, notaris Jacob Dasseigny (24-2-1602).
- 35 W. van der Lely, *Kwartierstaten van Delftse Vroedschappen*; in: *De Nederlansche Leeuw* (1914), kol. 323.
- 37

³⁸ Van der Dussen; in: Nederland's Adelsboek (1992), blz. 111.

³⁹ Beschrijvende lijst der geschilderde portretten, miniature, silhouettes etc., aanwezig op het kasteel Sypesteyn te Loosdrecht in het jaar 1969; in: Jaarboek CBG, deel 23 (1969), blz. 131.

